

Maribora ter domačina Napotnik Matija in Šelih Janez. Pridite v velikem številu!

Šoštanj. Dne 24. t. m. gre procesija namesto na Sv. Višarje na Urško goro pri Slovenjgradcu in k Sv. Križu nad Belimi vodami. Romarji se zberejo v petek v Zavodni ob 7. uri, gredo do št. Vida, kjer bo ob desetih sv. maša. Zvečer so na gori večernice, v soboto zjutraj pa sv. maša s pridigo. Nato shod in procesija k Sv. Križu, kjer bo v nedeljo dne 26. t. m. zaključna sveta maša. Priporočamo se za lepo udeležbo! Vodja romarjev.

Rajhenburg. V soboto dne 11. julija zvečer so mariborski romarji, ki so prihiteli v Slovenski Lurd s svojim Nadpastirjem, po večerni cerkveni pobožnosti napolnili Slomšekovo dvorano do zadnjega kotička. Dekleta so igrala svetopisemsko igro »Jeftejeva hči«. Romarji so govorili, da tako lepe igre še niso videli. Ko se je Jeftejeva hči poslavljala od svojih tovarišic in šla v smrt radi nepremišljene očetove prisega, so bili ljudje globoko ganjeni. Vsa čast dekletom, da so tako lepo in prepričevalno igrali.

Peter Rečetar rečetari.

Koga se drži smola? Nekateri so me vprašali, kdo ima večjo smolo, ali JNS, ker je dobila generala Petra Živkoviča za predsednika, ali pa gospod moj kolega Peter Živkovič, ki je postal predsednik skrajšane JNS. Meni se zdi, da se obeh smola drži in zato tudi ne morem dognati, katerega se je več drži. Vesel sem le, da sta skupaj zasmolena!

Korak naprej. V Sloveniji je začel letos izhajati nov tednik z imenom »Stara pravda«. Izdajal ga je znani bojevniki Stane Vidmar. Ko je list prišel ta teden, smo ga pogledali, pa smo brali uvodnik: Zopet korak naprej. Mislim sem, da bo najmanj dnevnik postal. Ko dobro prečitam, pa vidim, da bo list sploh prenehal izhajati. In zato je uvodnik napisal besedo: Korak naprej. Samo to je res po pravici povedal. Le delajte še naprej take »korake«! Boste daleč prišli! Mene pa to veseli, ko vidim, kako »korakajo«.

Slovenska fronta brez slovenskega voditelja. V Ljubljani so se zbrali in so sklenili vsi raztreseni udje, da bodo sodelovali. Nazvali so sebe, da so slovenska fronta. Ko pa so iskali voditelja, ga niso našli. Posebna deputacija je zato šla v Zagreb, če bi doli dobili katerega, ki bi naj bil vodja slovenske fronte. Tako imamo slovensko fronto, pa brez slovenskega voditelja! Mene so sicer prosili, toda jaz svojega poštenege imena ne dam kar tako na razpolago. Sicer bi bila pa potem tudi zmešnjava, če bi jaz bil tudi predsednik, bi naju s Petrom Živkovičem zamenjavali.

Star soldat Stane Vidmar. Še dobro se spominjam bojevnih dni v pretekli dobi, pred nekaj leti. Mi, kar nas je vojske služilo, smo gledali v Stane Vidmarju glavnega starega soldata. Tedaj nismo razumeli, danes pa vidimo, da je že tedaj hotel splezati do višje šarže. Sedaj, ko je tudi general Živkovič postal predsednik JNS, pa se je še Stane Vidmar odločil. Tudi on je odložil svojo staro sabljo bojevnika in se je podal organizirati ljudsko fronto. To je fronta, ki se bori proti ljudstvu. Kajti tudi Italijani so imeli abesinsko fronto, ko so se borili proti Abesincem. Narod si bo znal že pomagati proti tej fronti!

Orožje ljudske fronte. Lažnjivi kljukec, liferant bojnega orožja slovenskega dela JNSarjev, je sedaj začel obratovati tudi ponoči, ker so prišla velika naročila iz ljudske fronte. Vojska industrija pa res cvete. Samo g. Stane Vidmar bo vpeljal nove vrste orožja, zoper katerega »bode

treba naročiti marelje! Vidmar ima namreč fabriko marel in jih bo treba malo v denar spraviti.

Martin Vrzelač:

Ob stoletnici božje poti k Sv. Križu pri Belih vodah.

Živimo v dobi, ko ljudje obhajajo različne obletnice: 50letnico, 40letnico, 25letnico, že celo 10letnico tega in onega dogodka. Na eni strani ima to morda svojo dobro stran, na drugi pa priča, kako je današnji svet plitev in površen; človeka je treba sproti spominjati, sicer pozabi večino tega, kar je doživel pred leti. Živimo prenašlo. Nekdaj je bilo to drugače.

Če pa že obhajajo razne obletnice, potem je gotovo opravičeno, da se izpregovori nekaj o božji poti pri Sv. Križu pri Belih vodah, ki je znana na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Hrvaškem. Starejši ljudje so vedeli o tem mnogo povedati, mladi svet pa ve malo ali nič. Namen tega pisanja ni, navesti vse podatke iz belovoške spomenice in vsa ustna izročila, marveč hočem kritično obdelati to snov, tako, da se sme misliti, da je bilo res tako.

Predno se opiše početek božje poti, moram omeniti nekaj splošnih pripomb.

Ako se reče, da je stoletnica, se ne misli na prve začetke, ko so začeli prihajati ljudje na ta 1044 m visoki hrib; nova velika cerkev sv. Križa je bila posvečena šele leta 1862 po škofu Slomšku dne 8. avgusta, ki je bil petek po 8. nedelji po Binokstih. Od takrat je znana pesem: »Pohvala sv. Križa«. Kurat v Belih vodah je bil takrat g. Franc Ks. Burja, oni, ki je prinesel škofu Slomšku knjigo, v katero je škof poleg pesmi zapisal še druge pripombe. Nova cerkev se je zidala od leta 1850 do leta 1857, kurat v Belih vodah je bil v tem času g. Rafael Vegund, iz škalske doma; torej ni stavil cerkve g. Burja, ki je prišel v Bele vode po smrti g. Vegunda leta 1858. Tudi ni g. Burja v Belih vodah pokopan, kakor se mnogostransko govori, temveč je leta 1866 prišel na župnijo Sevnica ob Savi. V Belih vodah sta pokopana dva župna upravitelja, gg. Rafael Vgund in Martin Grobelnik.

Dalje se trdi, da je cerkev pri Sv. Križu stavil isti gospod, kakor ono pri Sv. Križu nad Črnečami. Res je, da sta obe cerkvi zidani v istem slogu, tudi velikost je precej ista, le širja je križevska pri Belih vodah, vendar v belovoški kroniki ni zapisano, da je bil g. Vegund tudi v Črnečah uslužben. Sicer bi bilo to verjetno, saj sta tedaj obe župniji kot danes spadali k lav. škofiji, od leta 1859 do prevrata pa so Črneče bile v krški škofiji. Božja pot Sv. Križa pri Črnečah je bila do konca svetovne vojne zelo slavna in obiskana, tje so v poletnem času vsak petek prihajali redovniki benediktinci iz St. Pavla, duhovniki iz Celovca, Maribora in drugod. To je lahko, ker je v Dravogradu križišče železnice, vlaki prihajajo od štirih strani in od kolodvora do cerkve je po lepi poti le dobre tri četrt ure hoda. Razen Slovencev so prihajali tudi Nemci iz Labudske doline in Srednje Štajerske, danes vsega tega ni več.

Sv. Križ pri Belih vodah je prava božja ali romarska pot, kakor se zamorejo v

Savinjski dolini imenovati še edinole Petrovče, dočim je Gora Oljka, (morska višina 734 m) pol božja pot, pol izletna točka, Gora Uršula pri Slovenjgradcu (morska višina 1696 m) pa le kraj za razgled. Sv. Križ ima sedaj štiri bronaste zvonove; v zvoniku stare cerkve so trije novi, ki jih je leta 1927 vlila zvonarna Strojne tovarne in livarne v Ljubljani. V zvoniku nove cerkve je ura in veliki zvon, ki je ostal med vojsko po prizadevanju sedaj že rajnega g. Lassbacherja in nekaterih Belovodčanov. Tehta krog 2500 kg in ima na spodnjem robu napis: Anton Samassa, zvonarna, Ljubljana 1859. Zgoraj med podobami: »Bogu v čast, ljudem v veselje.« V Mariboru pri frančiškanih, kjer je pri cerkvi Matere Milosti pet zvonov, tehta največji 3375 kg, pri mariborski stolnici tehta največji zvon nad 3800 kg, a nobeden od teh ne poje tako lepo, kakor svetokriški; je to pač staro in čisto blago.

Posebej še moramo nekaj omeniti o Gori Oljki. Cerkev je bila postavljena leta 1757; hrib sam se imenuje Dobrič, od tam je prekrasen razgled, vidi se med drugim 75 cerkva. V dveh zvonikih so bili poprej štiri zvonovi, v enem trije od Samasse, ki so imeli glasove kot strune na citrah, v drugem je bil veliki sam, ki je imel težo tudi okoli 2500 kg. Naročil ga je l. 1907 pri zvonolivarni Grassmayer v Wilten-Innsbrucku na Tirolskem g. župnik polzelski Jožef Atteneder, ki je sploh mnogo storil za Goro Oljko. V zvonik je bil potegnjen na Jernejovo nedeljo. Lahko se reče, da je malokatera cerkev imela takó lepo zvonjenje kakor ta. Zato se meni zdi neopravičljiva zabloda, da so po vojni za Oljsko goro naročili tri jeklene zvonove. Zunanost cerkve je sicer lepa, a zvonovi pokvarijo vse.

Po teh splošnih pripombah preidemo k početku naše božje poti.

Kakor že rečeno, nimam namena, podati vsa ustna izročila in zapiske iz spominske knjige; mnogo je zapisanega ali se pripoveduje, kar ima morda le majhno jedro resnice, drugo pa je ljudska domišljija. Tako so tudi oblasti, cerkvene in državne, takrat, ko je šlo za zidanje stare cerkve, ki se je stavila od leta 1831 do leta 1840, ljudem delale težave. In je tudi prav bilo, da se je spricala resnica, da ljudje ne hodijo iz praznoverja na strmi in samotni hrib, po katerem je prej malo kedaj človek hodil in kjer sedaj lepa cerkev stoji, ampak da jih kaj drugega, višjega gori vleče.

Kako se je tukaj božja pot začela? — Hrib, na katerem sedaj cerkev sv. Križa stoji, se je od starih časov imenoval Oslovski vrh ali hrib. Od kod to ime pride, se sicer prav ne ve. Ena misel je ta: Redovniki reda sv. Benedikta ali benediktinci v Gornjem gradu so v starih časih imeli dušno skrb v velikem delu gornje Savinjske in v Šaleški dolini tje do Škal, katera župnija je tedaj tudi še podružnica gornjegrajskih menihov bila. Bila pa je tedaj že tudi cerkev sv. Andreja v Belih vodah, kamor so ljudje prišli prosit za dež v hudih letih in za pomoč v kužnih boleznih. Sem so torej prihajali menihi iz Gornjega grada, da so imeli božjo službo in, kakor je v tistih časih bila navada, so na oslih sem prijezdili. Med tem, ko so imeli pri Sv. Andreju v Belih vodah duhovna opravila, kar je radi romarjev, ki